

Tarina: Rikastuminen

Monissa tilanteissa on hyvä lähtöoletus, että erinäiset tahot – kuten henkilöt, yritykset ja valtiot – yrittävät kasvattaa omaa vaurauttaan. Vaurautta puolestaan voidaan mitata rahalla, jota saa pääsääntöisesti myymällä toisille jotakin.

Yritykset voivat valmistaa asioita, myydä niitä toisille yrityksille ja ihmisille ja tätä kautta saada rahaa. Myynti onkin keskeinen luku, jota yritykset tarkkailevat ja jota ne koittavat kasvattaa.

Suomen mittakaavalla tilanne on monimutkaisempi. Suomi ei saa lisää rahaa sillä, että suomalaiset ostavat ja myyvät asioita keskenään, koska tällöin raha ainoastaan siirtyy yhdeltä ihmiseltä toiselle. Jotta Suomi voi vaurastua, tulee sen siksi myydä asioita ulkomaille.

Vastaavasti Suomi köyhtyy, kun se ostaa asioita ulkomailta. Suomi pyrkii siihen, että se pystyy valmistamaan tarvitsemansa asiat ilman ulkomailta ostamista ja että se tekee sellaisia asioita, joita ulkomailla halutaan ostaa.

Oikaisu: Rikastuminen

On totta, että monet yritykset yrittävät tehdä rahaa eli voittoa. On myös totta, että ihmiset monesti pyrkivät kasvattamaan vaurauttaan, vaikkakin tämä on vain yksi tavoite muiden joukossa. Samoin valtioilla on monia muitakin tavoitteita vaurastumisen ohella.

On myös totta, että yritysten toiminta usein perustuu siihen, että ne myyvät muille yrityksille tai ihmisille asioita.

Tarinassa on kuitenkin useampi harhaanjohtava johtopäätös. Vaurautta voi mitata rahassa, mutta rahan omistaminen ei ole ainoa tapa, jolla henkilö tai valtio voi olla rikas. Henkilö voi olla rikas myös esimerkiksi sillä, että hän omistaa arvokkaan asunnon. Rahan saaminen ei ole lopullinen tavoite, vaan se on hyödyllistä siksi, että sillä voi ostaa haluamiansa asioita.

Vastaavasti Suomen tasolla vaurautta ei ole järkevää ajatella niin, että Suomi haluaisi saada mahdollisimman paljon rahaa valtion pankkitilille. Suomen vaurastumista on esimerkiksi se, että Suomessa on tuottavia sähkövoimaloita, tehtaita ja yrityksiä, hyväkuntoiset tieverkostot ja junaraiteet, kouluttautuneita kansalaisia sekä viihtyisiä rakennuksia ja kaupunkeja.

Siten on harhaanjohtavaa sanoa, että Suomi menettää rahaa ostaessaan asioita ulkomailta: ostaessaan asioita Suomi saa vastineeksi jotakin, mitä Suomi haluaa ja mikä kasvattaa sen vaurautta. Suomella ei siis ole tavoitteena olla mahdollisimman omavarainen, vaan Suomi käy usein kauppaa muiden maiden kanssa ja hyötyy siitä.

Vahvistus: Rikastuminen

Edellinen oikaisu on totuudenmukainen.